

Peer-mediáció a forradalmian új megoldás az iskolai konfliktuskezelésben

Európa és a világ országaiban egyre több iskolában alkalmazzák a mediációt - nem keverendő a meditáció (elmélkedés) szóval - mint a konfliktuskezelés alternatív eszközét. Ennek egyik figyelemre méltó változata a peer-mediáció.

A **mediáció**, más szóval **közvetítés** vagy **békítés**, a konstruktív konfliktuskezelés egyre gyakrabban használt formája nálunk is, mely során a vitában álló feleknek lehetőségük adódik arra, hogy problémájukat önállóan, saját felelősségükre oldják meg, közvetítő (békítő) segítségét igénybe véve.

A szociális kompetenciák éretlen, fejletlen volta a problémamegoldó képesség alacsony szintjében nyilvánul meg, mely szóbeli és fizikai agresszióba torkolhat. Sokszor a tréfa határainak fel nem ismerése, a társak magántulajdonának tiszteltben nem tartása, a segítőkészség hiánya is a konfliktusok okozója lehet.

Az iskola tanulóközösségei sokszínű terepet kínálnak a társas kapcsolatok alakulására, alakítására. A békítés célja a megegyezés vagy jóvátétel, ezért eredményesen alkalmazható, ha a gyerekek között érdekkülönbségek vagy kisebb szabálysértések történtek. A **mediátor** a vitában álló felek között *a semleges harmadik* személy szerepét tölti be. Segíti tisztázni a konfliktus természetét, és eljuttatni a feleket a mindkettőjük számára elfogadható megoldás megtalálásához.

A **peer-mediáció** a tanulók közötti konfliktusokat társuk bevonásával kezeli, elkerülendő, megelőzendő az agresszív, esetleg tetteges megnyilvánulásokat.

Az azonos vagy idősebb korú tanulók meghatározott szabályok szerint közvetítenek a vitás felek között. A békéltetés fontos eleme a *résztevők önkéntessége, önállósága és önfelölőssége*. A mediáció lelke a beszélgetés, ezért az azonos korú mediátorok világosan *strukturált beszélgetési modelleket tanulnak meg, melyek szerkezete állandó*.

A vitás felek saját szempontjukból értelmezik az eseményt. Fel kell dolgozniuk annak hátterét, a mediátor segítségével/vezetésével eljutniuk a konfliktusban a „saját“ szerep felismeréséhez, a közös cél felkutatásához. **Ez** segíti, hogy pillanatnyi viszálykodásukon átlépve betartható megállapodáshoz jussanak. Két személy közti konfliktus kimenetele lehet: nyer-nyer; nyer-veszít; veszít-veszít. A mi esetünkben egyik félnek sem szabad vesztesként elhagynia a mediáció színhelyét.

A peer-mediátorok képzésének szerepe az iskolai nevelésben

Az iskolai, azonos korú mediáció (peer-mediáció) eljárás-ként, eszközként használható az egyes konfliktusok megoldására. Erre tréninggel készítjük fel a vállalkozó tanulókat. Mivel nem minden tanuló rendelkezik olyan adottságokkal, melyek a jó mediátort jellemzik, ezért szükség van olyan *megtanulható rituálékra*, melyek egy másik vitakultúra kialakításához segítik őket. Ezzel olyan képesség birtokába juthatnak, amellyel képesek lesznek saját nézet-eltéréseik megoldására is.

A tanulók a tréning és a mediációs gyakorlat során számos olyan kulcskompetenciát szereznek, melyek nemcsak a korosztályukkal történő kapcsolatot/érintkezést könnyítik meg, hanem azokat a későbbi életpályájuk során is tudják használni. A mediáció iskolai bevezetése segíti az erkölcsi nevelést, a demokratikus jogok és kötelességek megismerését, a különböző viselkedési szabályok gyakorlását. Ugyanis egy demokratikus szellemiségű oktatási intézményben - az iskolai együttélés, valamint az oktató-nevelő munka során - fontos szerepet kap a felelős tanulói szabadságjog is, mely szorosan kötődik a viselkedéskultúrához, a konfliktusok feloldásához.

A peer-mediáció sikere nyilván azon múlik, hogy a kortárs közvetítők milyen konfliktuskezelési adottsággal és elsajátított tudással, kompetenciákkal rendelkeznek:

- érzelmi intelligencia: önismeret, emberismeret, társakkal szeretettel bánni tudás
- együttműködési készség a vitás felekkel (egy másik mediátorral)
- problémamegoldó képesség
- semlegesség
- biztos fellépés
- gyors helyzetfelismerés, döntési képesség
- helikopter-szemléletmód (rálátni, átlátni)
- a kívül maradás képessége (érzelmileg nem bevonódni az esetben)

Erre megtanítható a legtöbb gyermek, aki motivált és vállalkozik rá. A felkészítés sikeressége a mediációt irányító, gondozó tanáron múlik. A gyerek segítőknek két pedagógus társuk van, akihez bonyolultabb esetben segítségért fordulhatnak. Mélyebb konfliktusok, vagy több mint két fél közötti probléma esetén a megoldás feltételeit ők segítenek megteremteni.

Pilótaiskola Győrben

A győri Váci Mihály Általános Iskola lehetőséget biztosított a peer-mediáció bevezetésére. Két tanár heti egy alkalommal, tanításon kívüli időben szervezi és tartja a kortárs-közvetítő képzést. Tizenkét lelkes, 9-12 éves tanuló vállalkozott a feladatra. A képzés tematikájában csoportépítő játékok, önismertető segítő foglalkozások, a kommunikációs készség és a vizualizálás képességének

fejlesztése, az együttműködés gyakorlása, a fórumszínház gyakorlatai stb. szerepelnek. Megismerik és gyakorolják a konfliktuskezeléshez szorosan kapcsolódó *tolerancia, előítélet-mentesség, felelősségérzet lényegét*, alaposan megbeszélik, majd gyakorlatban kipróbálják az emberi *együttműködés formáit*,

összehasonlítva a kellemes, elfogadható módokat, a szabályszegő, kellemetlen, elviselhetetlen formákkal.

Foglalkoznak továbbá az agresszió természetének megismerésével, a társas kapcsolatok lelki hátterének vizsgálatával. A *konfliktuskezelést* saját élményű esetek, improvizációk, szituációs gyakorlatok, rögtönzések segítségével tanulják. Korosztályuknak megfelelően mindezt játékos formában, változatos foglalkozások keretében végzik.

Az iskolavezetés világosan látja, hogy ezzel a módszerrel nem lehet minden iskolai konfliktust, és erőszakot feloldani. Mégis arra törekszik, hogy a csoport megtalálja helyét az intézmény tanulóközösségében. A tanulók felkészítésén túl megteremti azokat a körülményeket, melyek között a kortárs-közvetítő gyakorlat eredményesen működhet. Szerencsére ez a program nem különösebben eszközigényes, azonban a felkészítő és segítőtanár alkalmazásának anyagi vonzatai vannak.

Amikor a peer-mediáció mellett döntöttek, egyaránt mérlegelték a nevelési-oktatási, valamint a társadalmi és szociális szempontokat, melyek közül a gyerekek harmonikus, kiegyensúlyozott életének segítése vált a legfontosabbá.

Az a szellem, mely ebből a még kis létszámú és egyedi csoportból sugárzik, kihat az intézmény mindennapjaira, s hosszú távon megváltoztatja az egész iskola légkörét. Átalakíthatja és javíthatja az iskola belső és külső kapcsolatrendszerének minőségét, ez által biztosítva az iskola és társadalom szorosabb együttműködését.

Gömöryné Mészey Zsuzsa